

MILLEKS KARTA „MEIE MEEST“?

ANNELI REMME

Saatesari „Eesti muusika karikas“ TV 3 otse-eetris laupäeviti kell 20.00. Saatejuhid **Romi Erlach** ja **Mihkel Raud**. Režissöör **Villem Tarvas**. Assistendid **Marianne Hilpus** ja **Indrek Ibrus**. Produtsendid **Tuuli Roosma** ja **Kaupo Karelson**. Valgus „Eventech“. Stuudioheli „Stanford“. Produksioonifirma „Ruut“.

Steve Reich on parem kui Eugen Kapp.

Ametlikult peaks see olema üks erakordselt rumal lause, milles võrreldakse asju, mida ei saa võrrelda ega pea võrdlema. Kuna aga alljärgnev puudutab TV 3 eetris olnud saatesarja „Eesti muusika karikas“, milles Eesti parima bändi nime eest võistlesid kontrastselt erinevates stiilides muusikat tegevad ansamblid, ei tundu sel taustal ükski võrdlus liiga absurdne.

Sarjas võistlevate ansamblite nimekirja lugedes oli mu esimene mõte, et kõige absurdsem finaali paar oleks „Noorkuu“ ja „Meie Mees“. Aga just nii läkski. Ja kuna sarja jälgides lagunesid koost nii mõnedki mu senised (eel)arvamused Eesti bändidest, ei tundunudki peent vokaalkunsti taotleva ansambli konkureerimine „rahvale arusaadavaid“ sõnumeid edastava kollektiiviga lõpusaates enam kuidagi kohatu. Üksnes lõbus.

„Eesti muusika karikas“ ehk 13 saadet TV 3 otse-eetris täitis laupäevaõhtuse magusaima teleaja (kaheksast veerand kümneni) 12. märtsist 4. juunini. Kolm vooru ja finaali, ka suurima hääletarvuga „kaotajad“ said omavahel võistelda. Saate ajal toimunud telefonihääletuses osales 146 396 televaatajat. Suurepärane valimisaktiivsus. Muidugi, kes teab – mõni andunud kodanik hääletas oma lemmikansambli poolt võib-olla terve saate aja vahet pidamata ning selle numbri usaldusvääruses on ka kaheldud. Igal juhul pole kahtlust, et see saade puudutas märkimisväärselt suurt osa Eesti elanikkonnast.

Esinejaid ergutas, pakkus moraalset tuge ja segas stuudiopublik, enamasti valjuhäälnel ja kohati ekstaatiline. Võitjat ootav auhind oli läikiv asi nimega „Eesti muusika karikas“ ja 50 000 krooni šoppamiseks firmas „IS Music Team“.

Karikasari mõjus oma tulekuga värskest ja intrigeerivalt, kulges enamasti parajal määral hoogsalt ja oli kohati lausa süstikulennuliselt intensiivne. Saate atraktiivsus sündis suurel määral saatejuht **Mihkel Raua** karismast ja sõnaseadmisoskusest. Temaga võistluse vedamisel paari pandud **Romi Erlach** ei paistnud silma millegi negatiivsega, kuid ei tekitanud ka erilist positiivset resonantsi. Arvan, et Erlachi valik selle

saate eestvedajaks ei olnud just hiilgav idee. Ta võiks tugevalt esineda milleski, mis ei eelda kõlavahäälset pakatavat viitaalsust kaamera ees. Kõnealune saade eeldas ja Raud pani paika selletaolise saate juhi etaloni. Selles mängisid kaasa aktiivse ansamblitegija ja varasema tele-saatejuhi kogemus pluss intelligents (osalt kindlasti perekonna viga), mida ta minu mulje järgi sageli hästi varjata oskab – et uluda samas helistikus teiste huntidega.

Kummalgi saatejuhil oli oma bänd, keda ta esindas ja toetas. Esimestes saadetes, kus saatejuhid olid võtnud stiiliks omavahelise mängukonkurentsi – enda esindatavat ansamblit igasuguste vahenditega kiites ning vastasmängijat

igasuguste vahenditega maha tehes –, jäi vahel mulje, et Mihkel Raua tehtud solvav antireklaam oli parim võimalik reklaam.

Saate vormi kuulus ka vestlusvoor ja ansamblitele jagati ülesandeid, aga enamasti olid need kõige igavam osa õhtust. Välja arvatud need juhud, kui ansambli esindaja juhtus hakkama saama mõne vaimukusega või demonstreeris siirast puhast rumalust.

Mis oli minu arvates selle sarja puhul kõige kõneväärsem? Üldises mõttes muidugi see, et eesti inimesed said õhtutäisi võistlusmomendiga muusikalist meelelahutust. Minu jaoks isiklikult järelalus, et nii mõnigi seni püsinud eelarvamus või mulje muutus saadet jälgides

„Meie Mees“ – ansambel, mis pakub hinnangute andmisel suurepäraselt võimalust suure kolinaga ämbrisse astuda.

põhjalikult. Oli avastusi, oli halbu üllatusi, mõni ansambel tundub praegu veel mõttetum kui enne ja mõni leidis endale siin kirjutaja näol uue poolehoidja. Karikasaade oli hea võimalus jälgida, kes muusikutest ka stuudios toimetavate helirežissööride käsitööta laulda oskab ja kes oskab ka päriselt pilli mängida, kelle lauldud tekstist saab ka *live*'is aru, kelles on isiksuse võlu, kellel on fantaasiat oma harjumuspärasesse repertuaari mitte kuuluva muusika tõlgendamiseks ja kes toitub rahumeeli nostalgiast, mille on suutnud aja jooksul publikus tekitada.

Alljärgnevalt veidi muljeid saatehaaval.

I voor

12. märts. „Nexus” vs „Genialistid”

Suurepärane kontrast. Ehedad beibed ja vastasleeris ruudulistes pluusides onustumisse kalduvad intelligendid. Selgus, et kaks „Nexuse” liikmetest peavad viisi, kuigi üritavad kogu lauluvara kõige rohkem kolme hääletekitamise šnitiga ära esitada. Aga milleks on bändis kolmas liige, kes liigutab suud suunas, mis enamasti ei ole mitte mikrofoni oma?

Rahulikult kusagil popmuusika pildi servas paiknevad „Genialistid” mõjuvad „teistsugususega”, kohati jultunult vaimukate tekstide ja nutika muusikalise kombineerimisoskusega.

Võistlusvoorus, kus tuli esitada vastasmängija lugu, laulis „Nexus” oma ande piires üks-ühele maha „Genialistide” hiti „Täna ma ei skoori”, „Genialistid” näitasid „Nexuse” teoses „Nii kuum” peituvat kantripotentsiaali. Ka *a cappella* esitatud „Alice” „Genialistide” tõlgenduses tundus üpris nutikas. Üks meeldejäävamaid saateid ja mitte ainult sellepärast, et see oli esimene. Populaarne mõttetus kaotas kavalale totrusele.

19. märts. „Terminaator” vs „Soul Militia”

Ei midagi mällu sööbivat. „Terminaator” võitis ilmselt tänu vana armu mitteroostetamisele ja nostalgia jõule.

26. märts. „Koer” vs „Noorkuu”

Kunagi korraks Eurovisiooni lavale eksitatud hea hääle ja stiilitundega Vaiko Eplik ning tema (punk)ansambel „Koer” tegid oma loo „Maiu on piimaauto” olemasoluga parima kingituse ansamblile „Noorkuu”. Usun, et just „Noorkuu” esteetiline seade piimaauto loost pani aluse *a cappella* vokaalkunsti võidukäigule karikasarjas. „Noorkuu” kasutas suurepäraselt ära võimaluse näidata ennast täiesti teisest küljest („Dark Side of the Moon” ...) ning kontrast nende peenemat sorti hääletekitamise viisi ja laulu päritolustiili vahel mõjus tugevalt.

2. aprill. „The Sun” vs „Tuberkuuloited”

Tanel Padar on väga sümpaatne poiss ja tema ansambli „The Sun” lugu „Welcome to Estonia” on viimase aasta eesti parimaid lugusid, aga ma kardan, et Padari viljeldav hääletehnika ei mõju pikemas perspektiivis hästi ei ajuvere soonkonnale ega ka häälepaeltele. Üllatusi saates ei olnud, *sound* oli mõlemal ansamblil vaesevõitu ja „The Suni” edasi pääsemine järgmisse vooru tundus aasta 2005 kontekstis loogiline.

9. aprill. Maarja ja Rein Rannap vs „Meie Mees”

Hea komplekt. Esimesel hetkel tundub, nagu oleks „Mozartkugel” ja rohmakalt lõigatud kodumaine vorstijupp kõrvuti lauale pandud. Saate kulgedes ei kaotanud „Mozartkugel” maitset ega ilu. Kaotas üksnes võistluse. Lihtsalt suurepärane oli Maarja ja Reinu tõlgendus „Meie Mehe” „Rekkamehe laulust”. Professionaalne esteetiline romantiline esinemine, milles toimus „Noorkuu” algatatud piimaauto sündroom – mõjus algupärandi ja tõlgenduse stiili vaheline

kontrast. Rein Rannapi lennuka pianismi toel laulab Maarja oma ilusa puhta häälega „Rumbast“ ja haisvatest sokkidest...

„Rekkamehe laul“ Maarja ja Reinu esituses pandi arvustamiseks välja ka videote hindamisega tegelevas saatesarjas „Hoia ja keela“, kus sellele sai osaks Rannapi kunagise rujakaaslase Jaanus Nõgisto ja teiste hindajate silmatorkavalt jäledust väljendav suhtumine. Kõigi, välja arvatud Jüri Makarov. „Hoia ja keela“ mõtteavaldused on üks näide paanilisest hirmust, mida „Meie Mees“ ja kõik selle ansambliga seotu intelligendi nimele pretendeerivas inimeses tekitab. Olen ka ise pidanud „Meie Meest“ kõige vastikumaks, labasemaks,

jälginuks Eesti ansambliks – kui ma ühegi muu tunnuse poolest ei ole intelligent, siis selle „mehevihkamise“ tõttu vähemalt. „Meie Mees“ seostub ju õlle, harimatuse, läbustamise, pesematuse, põhjakihtide ja räpase rahaga (mis mõistagi pole ka „intelligendile“ võõrad asjad). Neid karikasaates kuulates tabas mind ühel hetkel veendumus: see on ansambel, mis pakub suurepäraselt võimalust suure kolinaga ämbrisse astuda. Need, kes siiralt naudivad „Meie Mehe“ lugudes sisalduvat „elutõde“, tunnistavad sellega oma mõtlemistaseme ja väärtushinnangute leebelt öeldes mitte kuigi kõrget lage. Ja need, kes seda ansambli kardavad, näitavad, et nad ei oska läbi näha bändimeeste kavalust ja

Ansambel „Noorkuu“ – a cappella muusika, stilsete ülikondade ja kipsis jala võidukäik.

manipuleerimisannet. Jätk ei ole mitte „Meie Mees“ ise, vaid tema taustsüsteem, „madalad instinktid“, mis ansambliga kaasnevad. Suhtumises „Meie Mehesse“ avaldub ühiskonna- või vaimutaseme kihtide üksteisevihakamine. Tegelikult ei ole „Meie Mees“ ohtlikum kui Edgar Savisaar.

Võib-olla on nii, et kui joodik suudab elada ühe päeva kainelt, on ta nii enda kui ka teiste silmis millegi suurega hakkama saanud. Mina avastasin karikasaadet jälgides, et kõrge kunstilisest tasemest suure kaarega mööda käiva süldibändi kohta on „Meie Mehe“ liikmetel täiesti olemas elementaarne muusikaalsus ja pisteliselt veidi enamgi. Kuulis päris korralikke sooloseid, oskust erinevaid muusikaid sujuvalt kokku sobitada ja lauldavast tekstist sai aru. Mida ei saa üldse öelda mõne oluliselt kõrgevalt koteeritud esineja kohta...

16. aprill. „Singer-Vinger“ vs „Blacky“

...nagu näiteks „Blacky“. Mida teha, kui lauljal on nii halb diktsioon? Võib-olla on tegemist sõnumi edastamisele mitte pretendeeriva täishäälikukunstiga. Vastus küsimusele, miks rahvas hääletas rohkem „Blacky“ kui „Singer-Vingeri“ poolt, peitub ilmselt klassik Hardi Volmeri tõdemuses: eelmise sajandi lõpul oli „Singer-Vinger“ legend, nüüd on ta müüt. Karikasaate vaatajad ei olnud ilmselt piisavalt müüdihuvilised.

II voor

23. aprill. „Meie Mees“ vs „Terminaator“

„Meie Mehe“ teine tulemine võttis endale suurema osa häälest tänu lihtsale tulusale eksperimenteerimisele ingliskeelse teksti eestindamisega lähedase kõlaga silpide otsimise meetodil ning kandle, viiuli ja pesulaua oskuslikule kasutamisele ansambli „Terminaator“ repertuaari põhjal valminud mõttelises partituuris.

30. aprill. „Noorkuu“ vs „Blacky“

„Blackylt“ rohkelt meiki, „ää“-d ja „ii“-d. „Noorkuult“ maikapõhine esinemiskostüüm, palju kaunist puhast mitmehäälsust ja üks võrratu modulatsioon „Nirvana“ hiti „Smells Like Teen Spirit“ seades. „Noorkuu“ enesekehtestamine edenes ülesmäge. Lisaks „Koera“ piimaauto-loole oskasid nad selles saates enda kasuks pöörata ka „Blacky“ tuntuima loo „Ära piina mind“. Haruldaset hea seade, laul sai huvitava uue tunnetuse, palju ilusaid dünaamikanüansse. Ja lõpuks ometi sai ka tervest tekstist aru! Väga ilus lugu.

7. mai. „Genialistid“ vs „The Sun“

Tõsine *show* Elvisteks riietunud ansamblilt „The Sun“, alustades päris kenast eneseaparoodiast, mis seisnes loo „Welcome to Estonia“ stiliseerimises kergameerikalikuks meelelahutuseks. Veidi hiljem tõestasid „Genialistid“, et seda lugu saab kohandada ka laulva revolutsiooni parodeerimiseks – nende versioonis oli „Welcome“ keeratud negatiivi nii stiililt kui ka energeetikalt ning kallatud üle nostalgia ja pateetikaga. Mõlemad ansamblid näitasid end saate jooksul ka siiralt oma elemendis, mis tundus juba liigagi teatraalsete efektide teele pöördunud sarjas värskendav ja tõsiselt võetav. Kõrvuti Padari iluskaare vokaal ja jõulised kitarrid ning „Genialistide“ kultuurne lihtsus. Helistajad eelistasid siiski Elvist.

14. mai. „Tuberkuloited“ vs „Nexus“

Parimate kaotajate veerandfinaal osutus sarja kõige vaimuvaesemaks saateks. Mitte kuidagi ei tahtnud mitte millelegi erksust või eluvaimu sisse tulla ja „Tuberkuloitedi“ laulja Summer ei osanud midagi peale hakata vabatahtlikult sülle võetud „Tiigrikutsuga“. Palju mehaanilist püüdlikkust nootide mahalaulmist. Tundus, nagu oleks saade olnud nii igav, et isegi Mihkel Raud kaotas igasuguse inspiratsiooni esinejate kiusamiseks. Samas selgus, et ka „Ne-

xuse" kolmas tütarlaps esitab vahel siiski vokaalpartiisid.

III voor

21. mai. „Meie Mees” vs „Tuberkuloited”

Juba eos ei töotanud rindeteated midagi head „Tuberkuloitedile”, neile polnud ka vahepealse nädala jooksul ühtegi õuna pähe kukkunud. „Meie Mehe” manipulaatoritel oli olnud aega oma korv keskmise kvaliteediga saaki täis korjata.

28. mai „Noorkuu” vs „The Sun”

Sarja valdavas rockikontekstis niigi uskumatult populaarseks osutunud valdavalt mitte-rocki esitav vokaalansambel jätkas oma triumfeerimist, leides inspiratsiooni ka eelmiste riigikordade ajal tegutsenud meesansamblitest ja patsunakooridest. „Noorkuu” repertuaarivalikus oli omajagu absurdi võlu ja see võis olla üks põhjus, miks kogunes neile rohkem hääli, kui oma tavapärasel laadis üles astunud „The Sunile”.

Finaal

4. juuni. „Meie Mees” vs „Noorkuu”

Ja juhtuski see, mis algul tundus totra naljana. Eesti parima ansambli nime eest jäid võistleva süldi- ja saastabändi nimetusega õnnistatud „Meie Mees” ja nendega võrrelduna lausa sundimatu kergusega kõrgkultuuri sahtlisse paigutatud „Noorkuu”. Kas „Noorkuu” võit oli saate tegijate ebaaususe tulemus, nagu „Meie Mehe” liider Aivar Riisalu on hiljem ajakirjanduses väitnud, ja tegelikult ei eelistanudki rahvas kaunist mitme-häälset laulu? Ei tea. Tean aga seda, et mu endagi tutvusringkonnas on inimesi, keda muidu jätavad igasugused hääletamisüleskutsed ükskõikseks, kes aga „Eesti muusika karika” finaali ajal loobusid oma tavapärasest passiivsusest, et helistada „Noorkuu” poolt ehk „Meie Mehe” vastu. Ilmselt intelligendid.

Saade ise oli pingeline ja lõbus. Oma asja ajamise kõrval sisaldas see loomulikult mõlemalt poolt ka vastasele viitavaid nõkse. „Noorkuult” oli selleks „Meie Mehe” teemaline jõululaulu seade, „Meie Mehelt” a cappella ülesastumine – üllatav ja väga napakalt mõjuv katsetus, mis väärus tunnustust, aga millesse ei osanud kuidagi suhtuda nende stuudios viibiv austajaskond, nagu reetsid nende näoilmed.

Ametlike tulemuste järgi hääletas „Noorkuu” poolt 16 282 televaatajat ja „Meie Mehe” poolt 15 110. Pole kahtlust, et „Noorkuu” võitis tänu „Eesti muusika karikale” suuremal hulgal uusi poolehoidjaid, kes polnud neid ehk varem lihtsalt kuulama sattunud või olid liigitanud ansambli sellise žanri esindajaks, mis neid ei huvita. „Meie Mehe” kohta võiks edaspidi kasutada nimetust „eliitsüldibänd”.